

BASKIN ORAN
SORU / CEVAP
-Ermeni Finali-

Baskın Hoca “Ermeni Sorunu İmtihanına” kaldığı yerden devam ediyor.

1915 öncesinde sayıları 1,5-2 milyon kadar olan ve o günkü ekonomik ve toplumsal ortamın en üst düzeyinde yer alan Osmanlı Ermenilerinin bugünkü Türkiye’deki sayısı yaklaşık 60.000’dir. Bu insanlar buharlaşmadılar. 1960 ve 70’lerdeki Türkiyeliler gibi daha fazla para kazanmak için Almanya’ya vs. de gitmediler. Bu insanlar ölüme yürütüldüler. Veya her şeylerini bırakarak kaçımaya zorlandılar. Veya; zorla Müslümanlaştırılarak eş, kuma, evlatlık vs. biçimine sokuldular ve bu insanların çocukları/torunları bugün Anadolu’da kimliklerini saklamak sayesinde yaşamaya devam edebiliyorlar. Bu husus tartışılmaz.

Şimdi bu gerçeğin günümüzde nasıl tabuya dönüştüğünü ve onu nasıl tabu olmaktan çıkaracağımızı düşünmek lazım. Bunun için de, en başta, Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar gelen tarihsel sürecin bizlere öğretilmeyen yanlarını öğrenmek gerek.

Örneğin, M.Kemal Paşa’nın 1915 kırımına sert eleştiriler yönelttiği bize öğretilmez. Oysa, kendisinin bu vahim olaya, en azından Türkleri dünyanın gözünde çok zor duruma soktuğu için, çok karşı olduğu bir gerçektir. Nitekim, kendisi ile İstanbul heyeti arasında Amasya’da 20-22 Ekim 1919’da imzalanan Amasya Protokollerinde, “*Tehcir dolayısıyla suç işleyenlerin kanunen cezalandırılmaları adlen ve siyaseten elzemdir*” ve “*Meclis-i Mebusan’a tehcir ve katliam meseleleriyle lekelenmiş İttihatçılar seçtirilmeyecektir*” diye yazar.

Sevr ortamında ve özellikle de bu antlaşmanın imzalanmasından sonra olayın rengi değişecektir. Bu imzanın ertesi günü yani 11 Ağustos 1920’de tehcir suçlarına da bakan Divanı-ı Harb-i Örfiler Ankara tarafından lağvedilecektir ve yerine İstiklal Mahkemeleri kurulacaktır. Divanı-ı Harb-i Örfi tarafından asılan Kemal ve Nusret beyler 12 Ağustos 1920’de milli şehit ilan edilecekler, ailelerine Aralık 1920’de maaş bağlanacaktır. Önemli bir kısmı Tehcir sanığı olarak Malta’ya sürülen milletvekillerine yine Aralık 1920’de maaş bağlanacaktır.

Şimdi bugünkü Türkiye insanının beynine girelim.

“Bütün komşularımız bize düşman. AB bize tekrar Sevr’i empoze etmeye çalışıyor. Aynı şartları yine dayatanlar 1920’deki aynı devletler. Azınlık hakları diyerek ülkeyi parçalayacaklar. Bunların içte de “İnsan hakları ve demokrasi istiyoruz” diyen uzantıları var. Kıbrıs ve Kürt sorunlarının yanı sıra Jenosit diye dayatmaları bu planın en önemli parçası”.

Sevr yapıldığında (1920) olmayan bir Sevr Paranoyası bugün gittikçe yükselmektedir. Bunun genel nedeni açıktır: Küreselleşmenin tüm dünyada ulusal kimlikleri korkutması olayına denk gelmesi. Düşününüz ki küreselleşme Fransa’da ve Hollanda’da bile insanları korkutmakta, AB Anayasasına olumsuz oy vermektedir. Bu ortamda, Türkiye’de komünizmin çökmesi ve PKK’nın en azından askerî olarak yenilmesinden sonra bir düşman ihtiyacı duyanların sarıldığı hususlardan başlıcası artık Tehcir konusudur.

Tabu’yu besleyen öge ve durumlara da kısaca göz atalım.

1) Millet Sisteminin mirası

Osmanlı İmparatorluğunun toplumsal belkemiği olan Millet Sistemi, birbiriyle iç içe geçmiş ve birbirine zıt iki özellik taşımaktaydı:

a) Çokkültürcüydü. Asimilasyoncu değildi (zaten imparatorluklar asimilasyoncu olmaz). Hatta ulus-devletlerin bugün bile vermedikleri veya vermemek için çok direndikleri grup haklarını vermekteydi. Örneğin gayrimüslim cemaatler; Sultan’a sadık kalmak karşılığında dinsel uygulamalarını, toplumsal yaşamlarını, eğitimlerini, taraflardan biri Müslüman olmamak koşuluyla mahkemelerini vb. kendileri özerkçe düzenlerlerdi.

b) Ayrımcıydı. Gayrimüslimleri Müslümanlar karşısında kesinlikle ikinci sınıf tebaa sayardı. Teorik olarak da olsa şeriatla yönetilen bir pre-feodal/feodal imparatorlukta tabii ki eşitlik ilkesi geçerli olacak değildi. Gayrimüslimler silah taşıyamamakta (bu nedenle askere alınmamışlardır), yeşil giyememekte, ata binememekte, Müslüman kadınla evlenememekte, Müslüman’a karşı tanıklık yapamamakta, daha çok vergi vermekteydiler, vb.

Cumhuriyet vatandaşında bile şu anda doludizgin devam eden bu “ikinci sınıf vatandaş” zihniyetinin etkisiyle, dikkat edilirse, bugün hiç kimse gayrimüslimleri “Türk”

saymaz. Ne onlar kendilerini Türk sayarlar, ne de Müslüman çoğunluk onları. Onlara “Ermeni vatandaşı”, “Rum vatandaşı” denir; hatta, kısaca, “vatandaş”; 1930 ve 1960’ların ünlü sloganı “Vatandaş Türkçe Konuş”taki gibi. Hatta, yine dikkat edilirse, “beyaz” bir Türk olmak için “LAHASÜMÜT” olmak gerekir: Laik, Hanefi, Sünni, Müslüman, Türk.

2) Bilgisizliğin etkisi

Türkiye’de 1915’de İttihatçıların bir katliam yaptığını bir türlü kabul etmeme durumu, “Vicdanları susturmak”, “Sevdiklerinin katil olduğunu duymak istememek” gibi sosyo-psikolojik nedenlere bağlanmıştır. Oysa bu doğru değildir. Türkiyeli insan, en başta bu konuda tamamen bilgisiz olduğu için 1915’i inkâr etmiştir. Denecektir ki İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Çukurova civarındaki insanlar 1915’i tevatür biçiminde duymuşlardır. Fakat hem normalde “Asıl onlar bizi kesti!” veya en fazla “Biz onları kesmeseydik onlar bizi kesecekti!” biçiminde duymuşlardır, hem de bu ülkenin kamuoyu dediğiniz zaman taşranın etkisi marjinaldir.

İşin doğrusu şudur: İnsanlar bu konuyu ilk defa 1973’de ASALA cinayetleri başlayınca duymuş ve şoka girmiştir. Bu şok da Tabu’yu kuvvetlendirmiştir. Bu adeta sabahleyin, gecedен kurduğunuz radyonun çalmasıyla değil, bir el bombası patlamasıyla uyanmak gibi olmuştur. İnsanlar, Doğu Anadolu Ermenilerinin 19. Yüzyıl ortasından sonra isyan edecek çok ciddi nedenleri olduğunu ise hiç bilmemektedirler. Örneğin, 1878 Berlin Antlaşmasınının 61. maddesinin neden “*Babiali, Ermenilerle meskun vilayetlerde bu insanların Kürtlere ve Çerkezlere karşı emniyetini sağlamayı taahhüt eder*” diye yazdığını okullarda size öğrettiler mi? Veya, biliyor idiyse, bu madde durup dururken mi böyle diyordu?

3) “Bunun arkasından başka şeyler gelecek” korkusu: Tanıma, Tazminat, Toprak

Alfabetini bile terk ettiği bir imparatorluğun yaptıkları için niye tazminat ödeyeceklerini insanlara Türkiye’de kimse asla anlatamaz. Toprak talebi ise tamamen saçmadır, sözünü bile etmeye değmez ve zaten Diasporanın akli başında olanları bu konuya hiç girmez. Bu talepleri Ermenistan resmen geri almıştır.

4) Türk diplomatlarına suikastlar ve bunların cezasız kalması.

Nasıl 1915 kırımının cezasız kalması Ermeni halkında büyük acı ve tepki yarattıysa, bu kırımdan hiç haberdar olmayan Türkiye halkı da suçsuz diplomatlarının öldürülmesi üzerine büyük acı ve tepki duymuştur.

5) Nihayet, belki de en önemli sebep: Jenosit terimi.

Soykırım, ancak 2. Dünya Savaşı'nın ardından uluslararası düzlemde kabul gören bir terim oldu. Terimin bu sosyal bilim kullanımı tam bir "geri okuma" örneğiydi. Yani, daha sonraki (1948) uluslararası ceza hukukundan kalkarak daha önceki tarihsel olayı (1915) tanımlamaktı. Üstelik, Soykırım terimi, gelişmiş Batılı ülkelerin 1948 Soykırım tanımına uyan eylemlerine uygulanmıyordu. (Örneğin, Fransa'nın Cezayir'de yaptığı soykırım). Zayıf ülkelere (Yugoslavya, Raunda) uygulanıyordu.

Diaspora, 1915 kıyımını Yahudi soykırımıyla aynı şey sayarak Türkiye'de sorunun tartışılmasını ve Tanıma'yı zorlaştırmakta, resmî inkârı tetiklemekte ve bu tutumuyla iki taraflı "terminoloji fetişizmi"ne yol açmaktadır: "Soykırım" ve "Sözde Soykırım" çifte fetişizmine. Esas olarak Türkiye'nin inkârından kaynaklanan bu çifte fetişizm, konunun bilimsel olarak tartışılmasını olanaksız kılmaktadır.

"1915 büyük bir katliamdır" biçiminde bir Tanıma'yı çok iyi anlıyorum ve kesinlikle destekliyorum. Ama "Jenosit terimini kabul etsinler!" diye ısrarın ve Tazminat ve Toprak taleplerinin bu ikinci çatışma aşamasını beslediğini de fazlasıyla açık biçimde görüyorum.

Türkiye'deki paranoya, ülke bu konuyu Tabu saymayı bırakıp tartışmaya başladıkça önce alevlenecek, sonra yavaş yavaş iyileşecektir. Bu iyileşme hem Türkiye insanını hem de Ermeni insanını özgürleştirecektir.